

**ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ПРИБУТКОМ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

В сучасних умовах ефективність управління значною мірою залежить від якості інформаційної бази та від повноти інформації.

Інформаційна система управління прибутком являє собою результат непреривного ціленаправленого підбору відповідних інформаційних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень по всім аспектам формування розподілу і використання прибутку підприємства.

У процесі управлінської діяльності використовують різні види інформації. Найбільшу питому вагу у загальній кількості інформації мають економічні дані.

Інформаційному забезпеченню фінансових результатів діяльності торговельних підприємств приділена увага багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців. Дані питання порушені в працях Д. Александера, А. Бриттона, Ф.Ф. Бутинця, С.Дж. Грея, С.Ф. Голова, Н.М. Малюги, Б.Е. Нидлза, А.І. Нечитайла, Я.В. Соколова. Проте, потребує подальшого уточнення та дослідження низка питань щодо достовірності та цінності інформації про прибуток, про напрямки його використання, що сформована в системі бухгалтерського обліку.

Інформаційна система управління прибутком призвана забезпечити необхідною інформацією не тільки управлінський персонал і власників самого підприємства, але і вдовольнити потреби широкого кола зовнішніх її користувачів.

Характеризуючи склад користувачів інформацією, що входять в інформаційну систему управління прибутком, слід зазначити, що коло інтересів внутрішніх і зовнішніх користувачів цією інформацією суттєво відрізняється.

Внутрішні користувачі використовують значний об'єм інформації про господарську діяльність підприємства, що є комерційною таємницею.

Зовнішні користувачі використовують лише ту частину інформації, яка характеризує результат господарської діяльності підприємства. Більша частина такої інформації міститься в офіційній фінансовій звітності, що надає підприємство.

Залежно від того, яку функцію обслуговує економічна інформація, її поділяють на облікову і звітну, що відображає події, які відбулися; планову, що відображає події, які намічаються, нормативну і аналітико-прогнозовану, що відображає події або явища сучасного і майбутнього; регулюючу, що відображає процес досягнення пропорційності у виробничому і управлінському процесах. У свою чергу, облікову інформацію поділяють на бухгалтерську, статистичну і оперативно-технічну. Характерною особливістю бухгалтерської інформації є її висока точність.

На сьогоднішній день слід констатувати факт того, що не тільки зовнішні користувачі, але і менеджери підприємства по-різному розуміють та розглядають теоретичні основи формування та розподілу прибутку підприємства. Вирішення даних проблем за бухгалтерським обліком, результатом функціонування якого є створення єдиного інформаційного простору, покликано забезпечити корисною інформацією процес прийняття ефективних управлінських рішень користувачами.

Дані бухгалтерського обліку описують безупинно мінливі ситуації, в яких знаходиться підприємство. Такий опис не можна назвати неупередженим, бо воно робиться завжди на користь тих чи інших учасників цих ситуацій. І кожен з учасників, у міру можливостей аналізуючи причини ситуації, що виникла, намагається прийняти управлінське рішення, яке приведе від сформованої ситуації до іншої, бажаної кращій ситуації.

Водночас, бухгалтерська інформація відображає події, що відбулися із запізненням. Тому, якість її визначається тим, наскільки вдається зменшити розрив між строками подій і відображенням їх у бухгалтерських документах.

Кожна така ситуація становить складне переплетення юридичних і економічних відносин, а оскільки бухгалтерський облік виконує юридичні та

економічні функції, то і управлінські рішення повинні забезпечувати реалізацію обох названих функцій. Такий підхід до бухгалтерського обліку переносить центр ваги з опису вже здійснених процесів, на опис очікуваних господарських ситуацій.

Мей зазначав, що бухгалтерська звітність не може бути придатною для управління підприємством, бо хронічно старіє і через це втрачає оперативність[6, с.20]. Але, кожне завдання, що постає перед управлінням, потребує специфічних методологічних підходів, при цьому оцінка відповідних показників залежить від мети, що поставлена перед виконавцем.

«Система бухгалтерського обліку – це основна інформаційна система підприємства. Вона призначена для формування внутрішніх звітів: для цілей періодичного планування, контролю та оцінки; при прийнятті рішень в нестандартних ситуаціях та виборі політики фірми; для зовнішніх звітів акціонерам, державним органам та іншим контрагентам підприємства при прийнятті інвестиційних рішень, контролі за правильністю розрахунку податків тощо» [7, с.7].

Сучасну систему бухгалтерського обліку можна розглядати як штучно створену глобальну модель інформаційної технології, необхідну для успішного виконання основних функцій управління підприємством.

Основною перевагою бухгалтерського обліку можна і потрібно вважати те, що тільки завдяки його даними можна визначити рентабельність роботи підприємства і тим самим оцінити успішність рішень, які приймаються його керівництвом. Труднощі, строго кажучи, пов'язані з тим, що за даними бухгалтерського обліку фінансові результати визначаються тільки після закінчення звітного періоду, на початку наступного звітного періоду. Адміністрація розуміє, що рентабельність фірми коливається, але, відповідно до закону великих чисел, ці коливання не можуть бути, як завгодно великими. Отже, завжди можна визначити за попереднім звітним даними відсоток прибутку від реалізованої продукції (товарів), а оскільки за даними бухгалтерського обліку ми завжди точно знаємо обсяг продажів на кожен день,

остільки ми з відносно мінімальним ризиком можемо на кожен день і визначити рівень нашої рентабельності. Облік прибутку - це не всі ті складні розрахунки, які повинен один раз на місяць або квартал виконувати бухгалтер, а уявлення про те, що в кожній гривні отриманих доходів стільки-то копійок складає прибуток підприємства.

І тільки той адміністратор, який розуміє цю бухгалтерську ідею, може вважатися керівником підприємства на ділі, а не за посадою.

Підводячи підсумки, можна зазначити, що дані бухгалтерського обліку можуть впливати на процеси прийняття управлінських рішень. Але, існують певні причини, через які дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності, не дозволяють мати повну інформацію, необхідну для отримання реальної картини справ на підприємстві, проведення аналізу і прийняття управлінських рішень стратегічного напрямку. А саме:

- фінансова звітність відображає тільки ті події, що можуть бути подані в грошовому вимірнику;
- у фінансовій звітності відображаються тільки ті події, що вже відбулися;
- у балансі не відображається ринкова вартість більшості активів;
- керівництво та бухгалтерська служба має можливість вибирати альтернативні методи відображення господарських подій в поточному обліку та звітності (наприклад, оцінка вибуття запасів);
- величина багатьох статей балансу має оціночний характер.

Таким чином, стоїть гостра потреба в аналізі існуючих форм надання облікової інформації та в розробці шляхів їх вдосконалення з метою забезпечення необхідною інформацією керівництво для управління економічною безпекою торговельних підприємств.

Усвідомлення цих підходів призведе до істотної трансформації бухгалтерського обліку в перетворення його з пасивного наглядової апарату на інструмент активного впливу на господарські процеси. Тому, бухгалтер повинен не отримувати дані про факти господарського життя, а брати ті і тільки ті дані, обсяг яких необхідний для вирішення завдань, що стоять перед

адміністрацією. Адміністрація, в свою чергу, повинна, спираючись на дані бухгалтерського обліку і розуміючи їх відносність, вирішувати проблеми, пов'язані з підвищенням ефективності управління господарським процесом.

Література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 № 996-IX (із змінами і доповненнями) [//search.ligazakon.ua](http://search.ligazakon.ua).
2. Закон України «Про підприємства в Україні» від 27.03.91 № 887-XII (із змінами та доповненнями) [//search.ligazakon.ua](http://search.ligazakon.ua).
3. Бланк И.А. Управление прибылью. Второе издание.— К.: Ника-Центр, 2002.
4. Лала, О.М. Оцінка якості системи управління підприємством [Текст] + [Електрон. ресурс] : монографія / О.М. Лала . – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008 . – 165 с.
5. Маркіна І.А.Управління якістю торговельного обслуговування підприємств роздрібної торгівлі [Текст] : монографія / І.А. Маркіна, В.А. Панченко . – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2010 . – 128 с.
6. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней. - М.: «Аудит, ЮНИТИ», 1996. - 638 с.
7. Хорнгрен Ч.Т. Бухгалтерский учет: управленческий аспект/ Ч.Т. Хорнгрен, Дж.Форстер: Пер. с англ. /Под ред. Я.В. Соколова. - М.: Финансы и статистика, 1995. - 416 с.
8. Худа В.В. Управління прибутком торговельних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук. - К.: КНТЕУ. 2007.-25с.